

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Олена ГРИБАНОВА

09 2023

МЕДІАОСВІТА ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ
СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА
РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
підготовки фахових молодших бакалаврів
галузі знань: 01 освіта/педагогіка
спеціальності: 013 Початкова освіта
освітньо-професійної програми: початкова освіта

Укладач: Марина СИТНІЦЬКА

Обговорено та ухвалено на засіданні
циклової комісії філологічних дисциплін,
філологічних дисциплін, видавничої справи та
редагування
Протокол № 1 від «31» серпня 2023

Голова ЦК

Олександр МИКИТІВ

Ухвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «07» вересня 2023

Заступник директора з НМР

Альона ХОДАКОВСЬКА

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма здобуття освіти		
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 освіта/педагогіка	Вибіркова		
Розділів – 5	Спеціальність 013 початкова освіта	Рік підготовки: 4		
Загальна кількість годин - 90			7-й сем	
		Лекції		
Тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття освіти: – 2 год.	Освітньо-професійна програма початкова освіта		14 год.	
		Практичні, семінарські		
			14 год.	
	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лабораторні		
		Самостійна робота		
			62 год.	
		Вид контролю:		
		залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Медіаосвіта та медіа грамотність сучасного педагога» є формування теоретичної та практичної бази знань з основ медіосвіти та медіаграмотності і практичних навичок ефективної взаємодії з інформацією отриманої з медіа джерел; сприяння формування здатності використовувати набуті знання у професійній діяльності.

Завдання дисципліни:

- сформувати теоретичні та практичні навички про медіаосвіту, медіаграмотність сучасного педагога;
- усвідомити значення медіа засобів на розвиток сучасного суспільства;
- здатність аналізувати і критично сприймати медіатексти;
- вивчення впливу різних медіазасобів на навчання і виховання молоді, можливих наслідків їх негативного впливу.

У разі успішного завершення вивчення дисципліни здобувач освіти набуває програмні компетентності. З числа загальних компетентностей:

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 12. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

З числа спеціальних компетентностей:

СКЗ. Здатність до використання відкритих ресурсів, інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі.

Вивчення дисципліни «Медіаосвіта та медіаграмотність сучасного педагога» спрямоване на формування результатів навчання:

РН1 Використовувати фахову літературу та інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі початкової школи.

Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна належить до циклу професійної підготовки спеціальності 013 початкова освіта. Опанування цієї дисципліни є продовженням вивчення дисципліни «Інформатика та комп'ютерна техніка», «Інформаційні технології навчання з методикою викладання» та є основою для подальшого освоєння вибіркового компонентів.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Світ інформації та його вимоги до особистості

Тема 1. Медіаосвіта як основна вимога до особистості інформаційного суспільства. Визначення та сутність поняття «медіаосвіта», «медіаграмотність». Поняття медіаосвіти особистості, системи мас-медіа. Суспільне значення медіаосвіти. Значення медіаосвіти в контексті сьогодення. Вплив медіа на формування світогляду та цінностей особистості. Засоби передавання інформації. Головні механізми розвитку медіаосвіти особистості та освіченості. Розвиток критичного мислення через медіаосвіту. Місце медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх педагогів. Роль вчителів у розвитку медіаграмотності учнів.

Тема 2. Світовий досвід медіаосвіти.

Історія розвитку медіаосвіти: ключові події та визначні моменти. Огляд світового досвіду концепцій медіаосвіти. Порівняльний аналіз підходів до медіаосвіти у різних культурних контекстах. Напрацювання західних науковців у сфері медіаосвіти. Конвенція про права дитини щодо забезпечення через засоби масової інформації вільного доступу до інформації і матеріалів, що сприяють соціальному, духовному, і моральному благополуччю, здоровому фізичному і психічному розвитку. Матеріали Міжнародної палати при ЮНЕСКО «Діти і насильство на екрані». Медіаосвіта в Україні. Концепція медіаграмотності (або візуальної грамотності), оцінкові концепції, комунікативні концепції. Приклади кращих практик впровадження медіаосвіти в систему освіти. Медіаосвіта у сучасному цифровому середовищі: виклики та можливості. Сучасні тенденції у сфері медіаосвіти. Роль медіаосвіти у майбутньому інформаційного суспільства

Розділ 2. Різновиди та історичний розвиток друкованих медіа

Тема 3. Друковані масмедіа.

Поняття про друковані медіа. Друковані медіа та їхня роль у поширенні інформації. Основні види медіа: газети (структура сучасної газети, газетні жанри, стандарти подання інформації в газеті), журнали (види журналів, огляд сучасного ринку журналів, цінності ілюстрованих журналів). Психолого-педагогічні друковані масмедіа. Значення книг у збереженні та передачі знань. Технологічні зміни у виробництві та поширенні книг: від рукописів до електронних книг. Роль книг у формуванні культурної ідентичності. Історичний розвиток друкованих медіа. Роль друкованих матеріалів у революційних та історичних подіях. Сучасні тенденції друкованих масмедіа. Виклики та можливості цифрової епохи для друкованих медіа. Роль друкованих видань у сучасному інформаційному ландшафті.

Тема 4. Фотографія.

Виникнення фотографії та її вплив на друковані видання. Історичний розвиток фотографії. Різновиди фотографій, класифікація. Фотографія у друкованих медіа. Роль

фотографії у візуальному сприйнятті інформації та формуванні громадської думки. Вплив цифровізації на створення фото. Роль соціальних мереж у розвитку і поширенні фотографії та інформації. Важливість фотографії в сучасному світі. Аналіз фотографії як медіа тексту.

Розділ 3. Різновиди та історичний розвиток телевізійних медіа.

Тема 5. Кіно і телебачення.

Визначення понять "кіно" та "телебачення". Виникнення та етапи розвитку кінематографа. Основні види медіа: телебачення (визначення поняття, регулювання галузі), кінематограф (кінематограф як вид мистецтва та форма соціальної комунікації, кіно як екранна культура, мова кіно, фільм і реальність). Цифрова революція та її вплив на кіноіндустрію. Роль кіно та телебачення в сучасному інформаційному суспільстві. Телебачення як масова культура. Телевізійні шоу та їхній вплив на глядачів. Роль телебачення у формуванні суспільних стереотипів. Роль стрімінгових платформ у медіа-ландшафті. Вплив сучасних технологій телебачення.

Тема 6. Інтернет і мобільний контент.

Поняття про комп'ютерні мережі. Глобальна мережа Інтернет. Виникнення Інтернету: військове та наукове походження. Роль Інтернету в сучасному світі. Сервіси Інтернету: електронна пошта, пошукові системи, соціальні мережі. Електронна комерція та онлайн-платформи. Хмарні сервіси. Технологічні інновації: мобільний Інтернет та інтернет речей (IoT). Інтернет як інструмент маркетингу та реклами. Безпека в Інтернеті: кіберзагрози та засоби захисту. Питання приватності та етики в онлайн-середовищі. Роль штучного інтелекту та машинного навчання в розвитку Інтернету.

Тема 7. Радіо і музика.

Визначення понять "радіо" та "музика". Роль радіо та музики в сучасному суспільстві. Виникнення радіо та його технічні досягнення. Перші радіопередачі та їхні види. Історія та розвиток музики. Роль музики у формуванні культурних та соціальних норм. Вплив розвитку технологій на поширення радіо. Комерційні та громадські радіостанції. Формати програм: музичні, інформаційні, розважальні. Трансформація радіо в еру Інтернету: інтернет-радіо та подкасти. Вплив радіо та музики на глобальну культуру. Вплив соціальних мереж та платформ на поширення музики.

Тема 8. Реклама.

Визначення поняття "реклама". Роль реклами в сучасному суспільстві. Вплив реклами на споживачів та бізнес. Реклама в давнину: перші форми та цілі. Етапи розвитку реклами. Реклама в цифрову епоху: інтернет та соціальні мережі. Різновиди реклами. Текстова реклама: афіші, брошури, рекламні статті; аудіо- та відеореклама: радіо, телебачення, онлайн-відео. Інтерактивна реклама: банери, соціальні мережі, інтерактивні рекламні кампанії. Нетоварна реклама. Роль реклами в сучасному житті. Психологія та стратегії реклами. Етика та відповідальність в рекламі. Реклама як інструмент маніпуляції. Використання мотивів підсвідомого впливу. Виклики та перспективи реклами. Технологічні виклики: адблоки, персоналізована реклама. Реклама в еру цифрових технологій: від пошукової до контекстуальної. Майбутнє розвитку реклами та її вплив на медіа-середовище.

Розділ 4. Медіатексти: аналіз, запобіганням маніпуляціям і створення

Тема 9. Різновиди аналізу медіа текстів.

Поняття медіа тексту. Аналіз медіатекстів різних видів медіа. Роль аналізу медіатекстів у сучасному медіапросторі. Критичне сприйняття медіатекстів. Лінгвістичний аналіз медіатекстів. Семіотичний аналіз медіатекстів. Культурний аналіз медіатекстів. Контент-аналіз медіатекстів. Декодування медіа текстів. Аналіз стереотипів. Сюжетний (нарративний) аналіз. Жанровий аналіз.

Розділ 5. Основи медіаграмотності та практичних навичок взаємодії з інформацією

Тема 10. Основні засоби маніпуляції свідомістю та створення медіатекстів.

Визначення понять "маніпуляція свідомістю" та "медіатексти". Роль маніпуляції у сучасному інформаційному суспільстві. Зв'язок між медіатекстами та маніпуляцією. Основні засоби маніпуляції. Емоційна маніпуляція: використання емоцій для впливу. Лінгвістичні техніки: вибір мовних засобів для враження. Семіотичні засоби: використання символів та образів для маніпуляції. Психологічні прийоми: використання психологічних факторів для впливу. Приклади маніпуляцій у різних типах медіатекстів. Маніпуляція у новинах: вплив на формулювання повідомлень. Маніпуляція у рекламі: психологічні техніки та стратегії. Маніпуляція у соціальних мережах: використання алгоритмів та контент-стратегій. Протидія маніпуляціям. Розвиток медійної грамотності як інструменту захисту. Посилення ролі освіти у формуванні критичного мислення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	с/п	практ.	сам.роб. інд.завд.
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Світ інформації та його вимоги до особистості					
Тема 1. Медіаосвіта як основна вимога до особистості інформаційного суспільства	8	2		2	2
Тема 2. Світовий досвід медіаосвіти	8	2		2	4
Розділ 2. Різновиди та історичний розвиток друкованих медіа					
Тема 3. Друковані масмедіа	7	2		1	4
Тема 4. Фотографія	5			1	4
Розділ 3. Різновиди та історичний розвиток телевізійних медіа					
Тема 5. Кіно і телебачення	6	1		1	4
Тема 6. Інтернет і мобільний контент	7	1		2	4
Тема 7. Радіо і музика.	5	1		1	4
Тема 8. Реклама	6	1			4
Разом за розділом 1-3	50	10		10	30
Розділ 4. Медіатексти: аналіз, запобіганням маніпуляціям і створення					
Тема 9. Різновиди аналізу медіа текстів	20	2		2	16
Розділ 5. Основи медіаграмотності та практичних навичок взаємодії з інформацією					
Тема 10. Основні засоби маніпуляції свідомістю та створення медіатекстів	20	2		2	16
Разом за розділом 4-5	40	4		4	32
Усього годин		14		14	62

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Медіакультура як основна вимога до особистості інформаційного суспільства.	2
2	Світовий досвід медіаосвіти.	2
3	Різновиди та історичний розвиток медіа.	6
4	Різновиди аналізів медіатекстів.	2
5	Основні засоби маніпуляції свідомістю та створення медіатекстів	2
Разом		14

6. Теми семінарських занять (практичних/лабораторних)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Особистість у медіасередовищі та сучасний стан медіа культури.	2
2.	Світовий досвід медіаосвіти.	2
3.	Друковані масмедіа. Фотографія.	2
4.	Кіно і телебачення. Радіо і музика. Реклама.	2
5.	Інтернет і мобільний контент.	2
6.	Різновиди аналізів медіатекстів.	2
7.	Основні засоби маніпуляції свідомістю та створення медіатекстів.	2
Разом		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Медіаосвіта як основна вимога до особистості інформаційного суспільства	2
2.	Світовий досвід медіаосвіти	4
3.	Друковані масмедіа	4
4.	Фотографія	4
5.	Кіно і телебачення	4
6.	Інтернет і мобільний контент	4
7.	Радіо і музика.	4
8.	Реклама	4
9.	Різновиди аналізу медіа текстів	16
10.	Основні засоби маніпуляції свідомістю та створення медіатекстів	16
Разом		62

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання здобувачів освіти з навчальної дисципліни «Медіаосвіта та медіа грамотність сучасного педагога» сприяє підвищенню мотивації майбутніх педагогів бачити, що світ навколо разуче змінився, став цифровим, а відтак потрібно розвивати нові медіаосвітні компетентності. Виконання індивідуального домашнього завдання полягає у завершенні навчання курсу «Медіаграмотність для освітян», розміщеного на онлайн платформі Prometheus за посиланням: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CZ+MEDIA101+2018_T3

Результатом виконаного індивідуального завдання є сертифікат про завершення курсу «Медіаграмотність для освітян», який оцінюється до 20 балів.

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань					Самостійна робота інд. завд.	Залік	Сума
Атестація № 1 (30 балів)			Атестація № 2 (30 балів)				
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Розділ 4	Розділ 5			
10	10	10	15	15	20	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен/ диференційований залік	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	55 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Інфомедійна грамотність – невід'ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти: збірник статей / редкол. В.Ф. Іванов та ін. Київ: Академія української преси, IREX, Центр вільної преси, 2021. 400 с.
2. Медіаграмотність педагога: навчальний посібник / укладач М.О. Антоненко. Суми: НВВ КЗ СОППО, 2019. 100 с.
3. Сипченко О., Кизь Н. Медіаосвітні технології як засіб формування професійної компетентності майбутніх викладачів. Гуманізація навчально-виховного процесу: Зб. наук. праць. [за заг. ред. доц. С.А. Саяпіної]. Харків ТОВ «Видавництво НТМТ» 2019. № 6 (98). С. 110–121.
4. Субашкевич І.Р. Формування медіаосвіченості студентської молоді: монографія / І.Р. Субашкевич. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 249 с.
5. Тулодзєцький Г., Герціг Б., Графе С. Медіаосвіта в школі та на уроці: основи і приклади / за аг.ред. В.Ф. Іванова. – К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 405 с.

Додаткова:

1. Абетка візуальної грамотності [Електронний ресурс] / Баликін І., Волошенюк О., Чорний О., Федченко О. / За редакцією Волошенюк О., Іванова В., Євтушенко Р. —

- Київ : АУП, ЦВП, 2019. — Режим доступу: http://www.aup.com.ua/uploads/Abetka_vizualnoy_gramotnosti_2019.pdf.
2. Єрмоленко А. О. Медіакомпетентність як необхідна складова професійної майстерності сучасного педагога [Електронний ресурс] / А. О. Єрмоленко. — Режим доступу : http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=2696. — Дата звернення: 15.03.2018. — Назва з екрана.
 3. Закон України «Про доступ громадян до публічної інформації». URL: <https://cutt.ly/OlunI95>
 4. Закон України «Про захист суспільної моралі». URL: <https://cutt.ly/alunGBY>
 5. Закон України «Про інформацію» від 16.07.2020 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
 6. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 07.06.2020 № 74/98-ВР. URL: <https://cutt.ly/club60U>
 7. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) URL: <https://cutt.ly/1gww347>.
 8. Наумук І.М., Коноваленко Т.В., Акулова Н.Ю. Екологія інфомедійного простору : навчально-методичний посібник. Мелітополь : ММД, 2021. 84 с.
 9. Посібник з верифікації. URL: визначний гід з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних подій. URL: http://verificationhandbook.com/book_ua
 10. Сипченко О. Використання медіаосвітніх технологій в освітньому середовищі закладу вищої педагогічної освіти. Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернетконференції, м. Слов'янськ, 26–27 вересня 2019 / відповід. ред. О. Хвощевська. Слов'янськ : Мінідрукарня «Папірус». 248-251.
 11. Чуприна В. Медіакомпетентність як складник професійної компетентності вчителя, 2020. URL: <https://medialiteracy.org.ua/mediakompetentnist-yakskladova-profesijnoyi-kompetentnosti-vchytelya/> (дата звернення: 25.12.2021).
 12. Як можна протидіяти «фейковим новинам»? Аналіз. [Електронний ресурс] - Київ: Фонд Фрідріха Науманна за Свободу, Академія української преси, 2019. — Режим доступу : http://www.aup.com.ua/wpcontent/uploads/2019/11/YAK_prottydiaty_fake_news_2019.pdf.

Інформаційні ресурси

1. «МедіаДрайвер»: мультимедійний онлайн-посібник. <http://mediadrivеr.online/>
2. Інтернет-видання «MEDIASAPIENS» <https://ms.detector.media/>
3. Лабораторія психології масової комунікації та медіаосвіти ІСПП НАПН України <http://mediaosvita.org.ua/uk/>
4. Медіакритика <https://www.mediakrytyka.info/>
5. Он-лайн курс «Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності» за посиланням: <https://verified.ed-era.com/ua>
6. Офіційний сайт ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. - Режим доступу до сайту: <http://www.unesco.org/>
7. Портал «Медіаосвіта і медіаграмотність» <https://medialiteracy.org.ua/>
8. Посилання на курс «Інформаційні технології навчання» в системі електронного забезпечення навчання Moodle <https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1030>

